

Olga Lipińska

Łączany, gm. Wierzbica, woj. radomskie. Stanowisko I - "Stara Wieś"

Informator Archeologiczny : badania 17, 160-161

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

także jeden kapitel złotowy pochodzący z I kościoła romańskiego /XI wiek/.

W wykopach w auktorze VIII odsłonięto negatywy fundamentów wiążących się z I fazą, przykryte nawarstwieciami II fazy. Układ tych rowów fundamentowych sugeruje abscydalnie zamknięcie zachodniej fasady kościoła I fazy. Ponadto w tych wykopach przebadano bogate nawarstwienia osadnicze z XII i początku XIII wieku, które można powiązać z istniejącą w tym czasie na zewnątrz murów klasztor-nych zabudową o charakterze gospodarczym lub produkcyjnym.

Natomiast poszukiwania zabudowań klasztornych I fazy w sektorach południowych dały wynik negatywny. W licznych wykopach osadniczych stwierdzono, że teren ten został znacznie zniwelowany przy zakładaniu ogrodu opackiego w XVII wieku i ewentualne wcześniejsze nawarstwienia zostały cał-kowicie zniszczone. W tej partii znaleziono jednak srebrną krzyżówkę z 2 poł. XI wieku.

ŁĄCZO, gm. Pakość
woj. bydgoskie
Stanowisko 5

Uniwersytet Im. Adama Mickiewicza
Instytut Prahistorii
Zespół Badań Kujaw
w Poznaniu

Badania prowadził zespół pod kierownictwem
doc.dr hab. Aleksandry Cofka-Bruniewskiej. Finansował
Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy. Pierwszy sezon badań.
Ślady osadnictwa kultur: ceramiki wstęgowej rytej, pucha-
rów lejkowatych, amfor kulistych, żużelowej, osada kul-
tury przeworskiej, osada kultury przepolskiej.

Stanowisko położone jest w południowej części rozległego półwyspu wcinającego się głęboko
w Jezioro Wielkie, obejmuje powierzchnię ok. 3 ha.

Zbadano powierzchnię 205 m² rejestrując 40 obiektów: 2 /37/ półziemianki, 2 paleniska,
13 /147/ wędzarni, pracownię rogowniczą, 1 pochówek zawierający, 15 dołków postępowych.
Reprezentują one osadnictwo:

1/ kultury przeworskiej z okresu późnolateńskiego - pochówek psa, badany fragmentarycznie
większy obiekt typu półziemiankowego i niektóre dołki postępowe.

2/ kultury przepolskiej z faz A-C. Na szczególną uwagę zasługują tu serie wędzarni z niezwyk-
le wysoką ilością szczątków ryb oraz pracownia rogownicza wytwarzająca, jak sądzić można z odkry-
tych pozostałości, grzebienie;

Wśród ruchomych materiałów źródłowych zwraca się szczególnie wysoki udział fragmentów
przełnic, przedników, ponadto 2 sierpy żelazne, kabłączek skroniowy i grzebień rogowy.

Materiały przechowywane będą w Instytucie Prahistorii UAM.

ŁĄCZANY, gm. Wierzbica
woj. radomskie
Stanowisko I - "Stara Wieś"

Państwowe Muzeum Archeologiczne
w Warszawie

Badania prowadziła mgr Olga Lipińska /autorka sprawozda-
nia/. Finansował WZ w Radomiu. Czwarty sezon badań.
Osada z końca okresu wczesnośredniowiecznego /XIII wiek/
oraz ślady osadnictwa wczesnolateńskiego.

Kontynuowane prace wykopaliskowe z lat ubiegłych.

Przebadano 247 m² powierzchni, odkrywając 6 jam ze schyłku okresu wczesnośredniowiecznego
oraz obiekt wybrukowany kamieniami noszący ślady silnego dalaenia ognia /piec?. Ponadto odsłonięto
2 obiekty z tego samego okresu, które zachowały się jedynie w stanie szczątkowym. Ukończono
eksplorację 2 jam wczesnośredniowiecznych odkrytych i osadniczo przebadanych w roku 1981.

Z okresu wczesnolateńskiego^(?) pochodzi jedna, płytka jama z ubogim materiałem ceramicznym
i kostnym.

Jamy wczesnośredniowieczne /poza 2-na obiektami odkrytymi w roku 1981/ charakteryzują się

niewielkimi rozmiarami /od 120 x 130 cm do 200 x 110 cm/ i małą głębokością /od 30 do 50 cm/. Kształty ich są dość regularne, owalne - przeważnie wydłużone, rzadziej zbliżone do kwadratu. Fora dwoma wyjątkami, w okarnej, smolistej ziemi z dużą zawartością węgla drzewnego i polepy wypełniającej osadzone obiekty znajdowały się znaczne ilości kamieni polnych ze śladami przepalania. Rozmiar ich był dość znaczny, co świadczy, że paleniska zostały w większości przypadków rozłożone.

Nieco inny charakter ma obiekt interpretowany wstępnie jako pozostałość pieca. Składał się z dwóch jam: owalnej o wymiarach 50 x 90 cm, nie przekraczającej 25 cm głębokości i prostokątnej o prawie pionowych ścianach o wymiarach 160 x 110 cm. Ściany zostały wylepione gliną, która następnie uległa niłemu spieczoniu. Środek obiektu zajmowały kamienie polne ułożone ściśle w kilku warstwach. Ziemia między nimi zawierała znaczną ilość węgla drzewnego.

Jamy odkryte z roku 1984 w świetle tegorocznych badań okazały się nieco większe /330 x 120 i 200 x 190 cm/. Obie miały potężne paleniska, a jedna z nich, prawdopodobnie dwufazowa zawierała ślady spalającego drewna.

Interpretacja funkcji obiektów odkrytych w bieżącym sezonie nie jest łatwa, gdyż uległy one daleko idącemu zniszczeniu i zachowały się jedynie ich spodnie części. Wstępnie można przyjąć, że niektóre z nich są pozostałościami naziemnego budownictwa mieszkalnego.

W większości jam wydobyto znaczną ilość ceramiki i kości zwierzęcych. Ceramika ma cechy typowe dla schyłku okresu wczesnofeodjalnego - roboczo można ją odnieść do wieku XII. Naczynia są silnie obtaczane, mają dobry wypak, glina barwy ceglasto-brunatnej, brunatno-szarej i szarej schudząca domieszką średnio i drobnoziarnistego tłucznia. Prawdopodobnie znaczny procent naczyń wykonano z białej glinki. Podstawową formę stanowią gamki z wyhyłonymi na zewnątrz wylewami, są także naczynia z cylindryczną szyjką. Przeważa ornament linii falistej, żłobków dookołnych czy nakład wykonanych petykami. Dno płaskie lub wklęsłe, niektóre ze znakami gamoarskimi. Do ciekawych okazów należą miniaturowe, ręcznie lepiące naczynka zdobione ornamentem linii falistej, żłobków dookołnych i nakład.

Z omawianych obiektów pochodzą również następujące przedmioty żelazne: nożyk, dwa bliżej nieokreślone przedmioty /może narażnia oraz kółko lub ogniwo/. Z powierzchni pól zebrano 2 przedmioty gliniane, jeden ręcznie lepiący pochodzi z okresu starszego niż wczesne średniowiecze. Na uwagę zasługują jeszcze jama częściowo zniszczona ze szczątkami bydłęcia /niekompletnymi/. Czaszka zwierzęca spoczywała na kręgosłogu ogona.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Podstwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie. Badania będą kontynuowane.

ŁĄKORZEK, gm. Biskupiec
woj. toruńskie
Stanowisko 4

Muzeum Regionalne
w Brodnicy
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Instytut Archeologii i Etnografii
w Toruniu
Pracownia Archeologii Podwodnej

Badania prowadzili mgr Kazimierz Grądzki /autor sprawozdania/ oraz mgr Czesław Piętrzykowski. Konsultantami byli dr Gerard Wilke i dr Andrzej Kola z IMA. Finansowało Muzeum Regionalne w Brodnicy. Pierwszy sezon badań. Wczesnośredniowieczna osada palowa /?/.

Stanowisko położone jest we wschodniej części jeziora Łąkora /płn. część Pojezierza Brodnickiego/, tuż przy wylocie strumienia łączącego niniejsze jezioro z jeziorem Wielkie Partęczyno, około 750 m na północny-wschód od leśniczówki Grabiny. Obszar prac dotyczył strefy litoralnej do głębokości 5 m, o dość równomiernym łagodnym spadku, przeciętnie uromatowanego dna. Widoczność pod wodą sięgała 5 m.

Celem pierwszego etapu prac było sporządzenie planigrafii obiektu, wstępne rozpoznanie jego stratygrafii, weryfikacja danych chronologicznych. Pomiar stanowiska rozpoczęto od ustalenia na podstawie penetracji podwodnej oddanego szeregu załamania stałych elementów konstrukcyjnych osady - wbitych na dno pali. Każdy z pali uzyskiwał dwa pomiary kątowne z dwu niezależnie rozlokowanych niwelatorów. Pomiary prowadzono w obrębie 20 sektorów na jakie podzielono cały obszar badań. W ten sposób uzyskano plan załamania pali - dokładna rozlokowanie stałych elementów założenia. W rejonie sektorów prowadzono też pomiary głębokościowe, na podstawie których sporządzono szeregowy plan batymetryczny rejonu osady. Pomiernono ponadto sarys obecnej linii brzegowej - strefy zarastania jeziora. Zlokalizowano 532 pele o średnicy 18-32 cm, załamujące od zarastającego brzegu do głębokości około 4 m w głąb jeziora.